

Årsrapport 2018 fra Statens naturoppsyn til verneområdestyret for Femundsmarka og Gutulia nasjonalpark

SNO lokalt:

Tom Johansen
Ole Vangen

]

Tjenestekjøp av Engerdal fjellstyre ved Tore Stengrundet, Martin Røsand
Jan Nordvålen og Ole Opseth.

Tid brukt i ulike verneområder:

Femundsmarka NP:	622 timer
Gutulia NP:	165 timer
Femundslia LVO:	35 timer
Langtjønna LVO:	105 timer

I tillegg er det brukt en del timer i Femundsmarka til arbeid på jerv til dels utført av rovdyrkontakter.

Innhold:

1. Kjerneoppgaver

1.1 Motorferdsel

1.2 Kontroll/informasjon

1.3 Utviklingstrekk og utfordringer

2. Bestillingsoppgaver

2.1 Framkjøring av ved til åpne buer og leirplasser

2.2 Skjøtsel/tilrettelegging i Gutulia

2.3 Skjøtsel av Muggsjølivollen og Heggrøsta

2.4 Sårbarhetskartlegging, registrering og overvåking

3. Gutulia 50 år

4. Vedlegg

1. Kjerneoppgaver

Statens naturoppsyn er miljøforvaltningens operative feltorgan og fører tilsyn med naturtilstanden og med at bestemmelsene i miljølovgivningen blir overholdt. Virksomhet knyttet til kjerneoppgavene kontroll og tilsyn skjer primært i forbindelse med andre oppdrag.

1.1 Motorferdsel

Innenfor nasjonalparken er det relativt stor motorferdsel vinterstid knyttet til lovlig aktivitet som reindrift, oppsyn (herunder tiltak) og kjøring i forbindelse med utleie av private buer. Omfanget av ulovlig kjøring har gjennom mange år vært svært begrenset. I 2018 er det brukt 20 timer på direkte motorferdselkontroll i Femundsmarka i Engerdal kommune. Kontroll av motorferdsel skjer ellers i tilknytning til andre oppgaver. Ingen tilfeller av ulovlig motorferdsel er registrert på disse kontrollene.

1.2 Kontroll/informasjon

En utfordring i Femundsmarka gjennom mange år har vært forsøpling og ulovlig hogst av ved knyttet til leirplasser. Områder som erfaringsmessig har stor trafikk har vært spesielt prioritert. Totalt er 626 personer informert og 6 advart for mindre lovbrudd. Sommeren 2018 var spesiell med tørt vær og bålrestriksjoner i lange perioder. Bålforbudet ble stort sett respektert. Mengden søppel har holdt seg uforandret og 15 bæreposer med søppel ble transportert ut.

1.3 Utviklingstrekk og utfordringer

Femundsmarka med tilgrensende svenske verneområder har lenge vært et av de mest populære områdene for kanopadling og sportsfiske i Skandinavia. Samtidig som trafikken har økt er den også mer og mer konsentrert.

I Langtjønna LVO har tilrettelegging på enkelte leirplasser med framkjøring av ved trolig forsterket denne kanaliseringen, spesielt av grupper, samtidig som omfanget av ulovlig vedhogst er redusert.

Brannvernmyndighet på henholdsvis hedmarks- og trøndelagsiden bør være mer samkjørt i Femundsmarka. En periode var det tillatt med bål på trøndelagsiden, mens all bruk av ild, også primus, var forbudt på hedmarkssiden. Dette blir lite forståelig for publikum.

2 Bestillingsoppgaver

2.1 Framkjøring av ved til åpne buer og tilrettelagte leirplasser

I likhet med tidligere år er det kjørt ved til åpne buer og tilrettelagte leirplasser i Femundsmarka NP og Langtjønna LVO. Til leirplassene ble det i år kjørt betydelig mer ved enn tidligere år da det sommeren 2017 var tomt på en av leirplassene allerede tidlig på sommeren. Det store vedforbruket sommeren 2017 hadde sammenheng med en kald og våt sommer. I år var det motsatt, med ekstrem tørke. Dette sammen med bålforbud store deler av sommeren gjorde at vedforbruket var lite.

Vedforsyningen er først og fremst et tiltak for å skåne omkringliggende skog for uheldig vedhogst.

I 2018 ble det også kjørt ved til leirplassene ved Røas utløp. Det har vært diskutert om også mye brukte leirplasser lenger inn i Femundsmarka skal forsynes med ved.

Transport av ved til buer og leirplasser er ressurskrevende og innebærer mye snøskuterkjøring. Det kan også være farlig å venne folk til at ved er noe forvaltningen ordner med, spesielt dersom en ikke er sikker på at tiltaket kan følges opp over tid.

Figur 1 Hjelp fra to fornøyde besøkende i nasjonalparken til avlesning av ved, Røosen.

2.2 Skjøtsel/tilrettelegging i Gutulia

I 2017 ble det gjennomført slått på vollene i Gutulia. I forbindelse med dette arbeidet så vi behov for rasjonell transport av skjøtelsesutstyr over Gutulisjøen. Med bakgrunn i dette, og ikke minst framtidige behov for frakt av materialer og utstyr, kjøpte forvaltningen en flåte med egen motor i 2018. Denne har fungert meget bra.

Figur 2 Nytt bord og materialer til skigard på vei over Gutulisjøen

Inneværende år var det planlagt å gå over vollene med beitepusser, noe som er en effektiv metode for å fjerne tuer som dannes etter mange år uten slått. På grunn av jubileet på ettersommeren valgte vi å utsette dette, da marka blir litt "rufsete" like etter bruk av beitepusser.

For flere år tilbake ble det fraktet store mengder med gjerdemateriale til Gutulia. Dette er i sommer sortert. Mye er fortsatt brukbart og er og vil bli brukt til å få opp skigard rundt vollene. De resterende materialene er transportert som ved til leirplass ved Gutulisjøen. På forsommeren ble det satt opp skigard rundt den nedre vollen, et arbeid som bør videreføres i 2019.

Arbeidet med en natursti i tilknytning til setra ble fullført i sommer, med merking, klopplegging og utsetting av poster.

2.3 Skjøtsel av Muggsjølivollen og Heggrøsta

Kratt og småbjørk ble fjernet med ryddesag fra deler av Heggrøsta og vollen i Muggsjølia da det er et mål i forvaltningsplanen at disse vollene skal holdes åpne.

2.4 Sårbarhetskartlegging, registrering og overvåking

Det er gjennomført sårbarhetskartlegging i regi av NINA og Kistefos Skogtjenester AS i Femundsmarka der SNO har bidratt med innspill i planleggingsfasen. I tillegg har SNO hatt bestilling fra Fylkesmannen på kartlegging av hubro og jaktfalk. Oppsummert har dette arbeidet bestått i:

- Kartlegging av sårbare områder langs langs stier (NINA)
- Kartlegging/overvåking av sårbare arter
- Kartlegging av skog

I Femundsmarka er det i flere år vært fokus på arter som antas å være spesielt sårbare for forstyrrelser. Dette gjelder kongeørn, jaktfalk, fiskeørn, hubro og storlom.

SNO har de siste årene testet ut mer effektiv kartleggingsmetodikk på hubro gjennom bruk av opptakere. Dette har gitt mye ny kunnskap om artens utbredelse i området. I 2018 ble det registrert 4 hekkforsøk, hvorav 3 ble vellykket. En hekking av jaktfalk ble registrert. Femundsmarka inngår ikke i intensivområde for registrering av kongeørn og arten registreres mer tilfeldig. En vellykket hekking ble registrert i 2018. Storlommen er spesielt sårbar for forstyrrelser på reir. Kull av arten registreres og legges inn artsobservasjoner.

Bestandsregistrering av store rovdyr er ikke en del av denne kartleggingen. Registrering av jerv utføres til dels av rovdyrkontakter, et arbeid som ledes av rovviltseksjonen i SNO. I 2018 ble en sannsynlig yngling registrert i Femundsmarka.

Kistefos Skog AS har videre foretatt en kartlegging av skog, der noe arbeid gjenstår. Skogen i Femundsmarka har vært utsatt for ulik menneskelig påvirkning og vi finner her alt fra ungskog nederst i Rødalen til tilnærmet urskog mot svenskegrensa. Denne kartleggingen har også til hensikt å vurdere den mest kulturpåvirkete skogen, spesielt i landskapsvernområdene i forhold til uttak av ved og ønske om tømmer til restaurering av tømmerrenna.

Figur 3 Hogst av ved i ungskog i Langtjønn LVO

Skogen i Femundsmarka og Gutulia bærer tydelig preg av tidligere skogbranner, og brann antent ved lynnedslag er en viktig økologisk faktor. Også de siste 10 årene har det vært flere naturlig antente skogbranner i Femundsmarka. Flere av disse brannene har ikke vært forsøkt slukket og bør derfor være velegnet for studier, ikke minst i forhold til spredningsmønster og revegetering.

3. Gutulia 50 år

I forbindelse med 50-årsjubileet har det vært stor aktivitet fra mange aktører knyttet til forberedelse og deltagelse på ulike temadager og selve jubileumsdagen. SNO har deltatt på noen av de mange temadagene gjennom sommeren og på selve jubileumsdagen.

Figur 4 På vei inn til Gutulia

Figur 5 "Veterantreff" jubileumsdagen i Gutulia

4. Vedlegg

Tilsyn/kontroll	Verneområde	Tiltak	Status
Oppsyn	Femundsmarka NP	Oppsyn med tilstedeværelse i perioder med mye besøk. Kontroll av kjøretillatelser/kjørebok til utleiebuer, barmarkskjøring fra reindrift eller andre	Gjennomført.
Oppsyn	Gutulia NP	Tilstedeværelse i perioder med mye besøk. Forbud mot merking i parken følges opp, ettersyn av ferdstellerser Samt eventuell barmarkskjøring fra reindrift eller andre	Delvis gjennomført.
	Langtjønna og Femundslia LVO	Oppsyn med særlig vekt på Langtjønna. Mye kanotrafikk, bålbrenning, ferdsel og slitasje	Gjennomført.
Oppfølging av sårbare arter	Femundsmarka NP	Sårbare fuglearter	Gjennomført.
Tiltak			
	Alle verneområder	Etterse og justere infotavler satt opp gjennom Grenselandet	Gjennomføres fortløpende.
	Femundsmarka NP og Langtjønna LVO	Fjerning av søppel for utkjøring om vinteren.	Gjennomført.
	Langtjønna LVO	Ferdigstille klopplegging Ljøsnåvollen-Muggsjølia.	Gjennomført.
	Femundsmarka NP	Oppsetting av infotavle ved Heggrøsta	Ikke gjennomført.
	Gutulia NP	Skjøtsel av setervollen, beitepusser. Oppsetting av skigard, rydding og utkjøring av gammelt materiale.	Delvis gjennomført. Nærmere beskrevet i kap. 2.2.

	Femundsmarka NP	Rydding av bjørkeoppslag på Muggsjølivollen	Gjennomført.
	Gutulia og Femundsmarka NP og Langtjønna LVO	Utsetting av ferdsteller	Delvis gjennomført. 2 tellere ikke satt ut grunnet sein levering.
	Alle verneområder	Bidra med innspill i sårbarhetskartlegging.	Gjennomført.
	Femundsmarka NP	Ferdigstilleklopping i området omkring Valdalsfjellet etter kartlagt behov av SNO i 2016	Gjennomført.
	Alle verneområder	Registrere bygninger i verneområdene.	Delvis gjennomført.
	Gutulia NP	Videreføre ordning med åpen seter.	Gjennomført.
	Alle verneområder	Bidra med info gjennom hele sesongen i forhold til relevant aktivitet, bidra med innspill til hjemmesiden og Grenselandet, delta på møter m.m.	Delvis gjennomført.

Statens naturoppsyn

Telefon: 03400/73 58 05 00 | **Faks:** 73 58 05 01

E-post: post@naturoppsyn.no | **Nett:** naturoppsyn.no

Post: Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøksadresse: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Miljødirektoratet er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet. Statens naturoppsyn (SNO) er Miljødirektoratets feltpersonell.

SNO ivaretar nasjonale miljøverdier og forebygger miljøkriminalitet. Oppgavene spenner fra kontroll og overvåking, til skjøtsel i verneområder, tilrettelegging i viktige natur- og kulturminneområder, informasjon og formidling.

SNO har også mange oppgaver knyttet til store rovdyr, både registrering av bestander, dokumentasjon av skader på husdyr og tamrein, og uttak av dyr det er gitt fellingstillatelse på. Ledelsen i SNO sitter i Trondheim, og vi har ca. 60 lokalkontor spredt over hele landet.